

Významy bezpečnostného manažmentu Security Management Importances

Lubomír Belan

Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Katedra bezpečnostného manažmentu, Ul.1.mája
32, 010 26, Žilina, Slovenská republika
Lubomir.Belan@fbi.uniza.sk

Ján Mišík

Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Katedra bezpečnostného manažmentu, Ul.1.mája
32, 010 26, Žilina, Slovenská republika
Jan.Misik@fbi.uniza.sk

Abstrakt

Bezpečnostný manažment je mladou, rýchlo sa rozvíjajúcou disciplínou manažmentu, zameranou na bezpečnosť referenčných objektov. Predstavuje viacvýznamový pojem, uskutočňujú ho manažéri a bezpečnostní manažéri, ktorí vykonávajú špecifické riadiace činnosti v oblasti bezpečnosti, aby organizácia mohla dosiahnuť stanovené ciele. Je to otvorená sústava poznatkov o špecifických manažérskych činnostiach manažérov a bezpečnostných manažérov.

Abstract

Safety management is a young rapidly developing discipline of management oriented on safety of reference objects. It represents the ambiguous notion of doing so managers and security managers who perform specific management activities in the field of safety, to enable the organization to achieve its objectives. It is an open system of knowledge on specific management activities of managers and safety managers.

ÚVOD

V súčasnosti sa medzi odborníkmi v oblasti bezpečnostných služieb stále viac diskutuje o bezpečnostnom manažmente a jeho vzťahu k ochrane osôb a majetku a krízovému manažmentu. Tieto diskusie pramenia najmä z toho, že teória bezpečnostného manažmentu nie je ešte dostatočne rozpracovaná a zvyčajne sa doteraz orientovala iba na čiastkové otázky bezpečnosti objektov. V terminologických slovníkoch bezpečnostného manažmentu sa bezpečnostný manažment definuje skôr z technického hľadiska, so zameraním na prostriedky ochrany objektov, ale manažment by mal byť definovaný skôr z hľadiska manažérskeho, pretože sa jedná o riadenie určitej oblasti.

BEZPEČNOSTNÝ MANAŽMENT A MANAŽÉRSTVO BEZPEČNOSTI

Do oblasti pôsobnosti a zodpovednosti manažmentu spadá všetko, čo má vplyv na výkonnosť organizácie a na jej výsledky, či už sa to nachádza v jej internom alebo externom prostredí, či už je to pod kontrolou inštitúcie alebo mimo jej kontrolu..

Je teda samozrejmé, že na výkonnosť organizácie má, okrem iných hlavných a vedľajších činností, významný vplyv aj bezpečnosť. Na zabezpečenie trvalej a udržateľnej bezpečnosti organizácie, ktorá je potrebná pre ochranu všetkých jej záujmov a záujmov

všetkých zainteresovaných strán, je dôležité, aby bol zavedený systematický riadiaci mechanizmus, ktorý zabezpečí jej správne fungovanie a rozvoj, v súlade so všetkými bezpečnostnými požiadavkami. V mnohých dokumentoch i inštitúciách sa na vyjadrenie riadiacej činnosti v oblasti bezpečnosti bežne používa pojem „bezpečnostný manažment“.

Slovo manažment je viacvýznamový pojem, okrem teórie a umenia riadiť, predstavuje súbor činností na riadenie organizácie, ale zvyčajne sa používa najmä vo význame „skupina riadiacich pracovníkov, ktorá sa zaoberá touto činnosťou“. Obvykle sa používa v personálnom význame, napr. manažment organizácie, vrcholový manažment, personálny manažment, bezpečnostný manažment, ale niekedy aj vo význame „systém a metódy riadenia činnosti“.

Takáto viacvýznamová situácia nie je z hľadiska jednoznačnosti komunikácie výhodná, preto podľa jazykovej poradne Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV je na odlišenie od viacvýznamového slova manažment vhodné vo význame „*systém a metódy riadenia činnosti*“ používať slovo manažérstvo, napr. manažérstvo rizika, integrovaný manažérsky systém, systém manažérstva kvality, systém manažérstva bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, systém manažérstva informačnej bezpečnosti, environmentálny manažérsky systém, systém manažérstva kontinuity činností, produktové manažérstvo a pod.

Na základe uvedeného zdôvodnenia sa v článku používajú pojmy:

- Bezpečnostný manažment – širší, viacvýznamový pojem, špecifický druh manažmentu, zameraný na personálne štruktúry, špecifickú aktivitu manažmentu, teóriu a umenie riadiť bezpečnosť organizácie.
- Manažérstvo bezpečnosti – systém a metódy riadenia bezpečnosti organizácie.

DEFINÍCIA BEZPEČNOSTNÉHO MANAŽMENTU

Pri charakterizovaní bezpečnostného manažmentu je potrebné vychádzať zo všeobecnej teórie manažmentu, ktorá sa uplatňuje vo všetkých oblastiach riadenia činnosti organizácie. Potom je možné vytvoriť základnú definíciu:

Bezpečnostný manažment je špecifický druh manažmentu, zameraný na manažérstvo bezpečnosti referenčných objektov.

Podľa Kodanskej školy sa pojem bezpečnosť vzťahuje priamo na konkrétny subjekt alebo subjekty, ktoré usilujú o dosiahnutie svojej bezpečnosti – teda aktérov bezpečnosti, ktorých nazýva referenčné objekty. Referenčný objekt je základným prvkom bezpečnosti, odpovedá na otázku o čiu bezpečnosť sa jedná, je to jednotka, ktorú je treba chrániť, pokiaľ je existenčne ohrozená – chránená hodnota. Referenčné objekty sú entity, ktoré sú existenčne ohrozené a môžu si legitímne nárokovať právo na prežitie (Belan, 2015).

Z organizačného hľadiska medzi referenčné objekty patria najmä: štátne orgány a organizácie, jednotky územnej samosprávy (vyššie územné celky, mesto, obec), výrobné podniky, nevýrobné podniky poskytujúce služby, ďalšie organizácie poskytujúce služby a dobrovoľné ziskové a neziskové organizácie. Vo všetkých týchto referenčných objektoch je množstvo aktív, ktoré môžu byť ohrozené a preto je nutné ich chrániť.

Bezpečnostný manažment je možné porovnať najmä s krízovým manažmentom, ktorý je zameraný na predchádzanie a riešenie krízových situácií a ktorý je tiež špecifickým druhom manažmentu.

Špecifickosť v bezpečnostnom manažmente spočíva v tom, že nie je zameraný na výrobný transformačný proces, vytvárajúci produkty, ani na proces poskytujúci služby, či iba na riešenie krízových situácií, ale je výlučne zameraný na riadenie (manažérstvo) špecifickej

podpornej činnosti, ktorá je životne dôležitá pre nerušené dosiahnutie stanovených cieľov – na nepretržité manažérstvo bezpečnosti referenčných objektov.

Zaoberá sa teda riešením problematiky bezpečnosti vo všetkých podsektoroch bezpečnostného sektora organizácie. Všeobecne je možné hovoriť o rôznych druhoch organizácií, ich priestoroch a jednotlivých objektoch, v ktorých sú umiestnené rôzne druhy aktív (osoby, majetok vo forme hmotných a nehmotných aktív a rôznych výrobných a nevýrobných činností i životné prostredie). Bezpečnosť týchto aktív je v organizácii zameraná najmä na bezpečnosť:

1. osôb – napr. fyzická ochrana osôb, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, ochrana osobných údajov a pod.
2. majetku v objektoch a chránených priestoroch – napr. ochrana objektov, ochrana infraštruktúry, najmä kritickej, požiarne ochrana, ochrana informácií a informačných systémov (informačná bezpečnosť), ochrana utajovaných skutočností, ochrana pred závažnými priemyselnými haváriami, udržiavanie kontinuity činností a pod.
3. životného prostredia – činnosti, ktorými sa predchádza znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia alebo sa toto znečisťovanie alebo poškodzovanie obmedzuje a odstraňuje.

Bezpečnostný manažment možno aplikovať:

- pre akúkoľvek veľkosť organizácie (v malých i veľkých organizáciách),
- pre všetky typy organizácie (v ziskových i neziskových podnikoch) a to vo výrobných odvetviach i v odvetviach poskytujúcich služby,
- na všetky úrovne riadenia (spoločnosť, podnik, prevádzku, dielňu, kolektív),
- vo všetkých oblastiach činnosti organizácie (obchodná, technická, výrobná, personálna, účtovná, informačná a pod.).

Manažérstvo bezpečnosti je definované ako systém a metódy riadenia bezpečnosti organizácie. Systém tvoria dva navzájom spojené podsystémy, niekedy označované ako systémy:

- riadiaci systém– subjekt riadenia,
- riadiaci systém v statike – štruktúra riadiaceho systému (štruktúra manažérstva),
- riadiaci systém v dynamike– proces riadenia ako činnosť (proces manažérstva).
- riadený systém – objekt riadenia.

Dôležitou oblasťou aktivity bezpečnostného manažmentu je účasť v procese strategického riadenia organizácie, v ktorom vrcholový manažment: formuluje poslanie, vízie a ciele organizácie, tvorí stratégie (analýzy vonkajšieho a vnútorného prostredia organizácie, voľba vhodnej stratégie na podnikateľskej a organizačnej úrovni), implementuje stratégie (návrh organizačných zmien, administratívnych opatrení a kontrolného systému na realizáciu stratégie).

Významy bezpečnostného manažmentu

Bezpečnostný manažment možno charakterizovať ako:

- pojem na označenie profesie pracovníkov, ktorí sa zaoberajú bezpečnosťou,
- špecifickú riadiacu aktivitu manažmentu na riadenie bezpečnosti organizácie (manažérstvo bezpečnosti organizácie),

- vednú disciplínu (teóriu) o manažerstve bezpečnosti,
- umenie riadiť bezpečnosť.

Bezpečnostný manažment ako profesia

Pojmom bezpečnostný manažment sa často označuje skupina ľudí, ktorí majú zodpovednosť za bezpečnosť organizácie. Bezpečnostný manažment je teda špecifická, uvedomelá ľudská činnosť, smerujúca k dosiahnutiu vopred stanovených bezpečnostných cieľov. Na manažerstve bezpečnosti sa spoločne podieľajú najmä:

a. vrcholoví manažéri,

línioví manažéri, ktorí zodpovedajú za bezpečnosť vo svojich úsekoch, napr. vedúci divízie alebo prevádzky, majster v dielni a pod.

b. bezpečnostní manažéri.

Týchto funkcionárov možno zaradiť do nasledujúcich úrovní (Tab. 1):

- vrcholový (top) manažment,
- stredný manažment,
- manažment prvej úrovne.

Tab. 1 Prehľad manažérskych úrovní

	Manažment organizácie	Bezpečnostný manažment
1.	<p>Vrcholový (top) manažment – napr. <i>riaditeľ organizácie</i>, riaditeľ závodu, sekretariát, riaditelia štábných odborných útvarov:</p> <p>finančný riaditeľ, prevádzkový riaditeľ, výrobný riaditeľ, správca informačného systému personálny riaditeľ alebo riaditeľ ľudských zdrojov, technický riaditeľ, marketingový riaditeľ, podnikový právnik</p>	<p>Bezpečnostný manažér organizácie.</p> <p>Bezpečnostný správca informačného systému.</p> <p>Manažér BOZP a ochrany životného prostredia alebo Manažér BOZP, Environmentálny manažér.</p> <p>Prevádzkový bezpečnostný manažér</p> <p>Manažér Systému manažerstva kontinuity činností.</p> <p>Projektový bezpečnostný manažér</p>
2.	<p>Stredný manažment:</p> <p>línioví manažéri vnútro podnikových útvarov (závodov, divízií a pod.),</p> <p>vedúci rôznych odborných útvarov (vývoja, výskumu, a pod.)</p>	<p>Bezpečnostní špecialisti:</p> <p>Manažér rizík,</p> <p>Technik požiarnej ochrany,</p> <p>Veliteľ závodného hasičského zboru, útvaru,</p> <p>Autorizovaný bezpečnostný technik BOZP,</p>

		funkcionári fyzickej ochrany
3.	Manažment prvej úrovne – základná úroveň manažmentu línioví vedúci prvej úrovne (majstri)	Výkonní (poverení) pracovníci – špecialista požiarnej ochrany, hasiči, bezpečnostní technici BOZP, príslušníci pracovnej zdravotnej služby, veliteľ zmeny fyzickej ochrany a ďalší.

Vrcholoví manažéri (top manažment) sú špičkoví vedúci pracovníci, ktorí usmerňujú a koordinujú činnosť organizácie ako celku. Sú nositeľmi strategického rozvoja, realizátormi dlhodobých zámerov a určujú vnútroorganizačný ekonomický režim.

Vrcholoví manažéri organizácii obvykle pre manažerstvo bezpečnosti vytvárajú riadiaci orgán bezpečnosti. Názov tohto orgánu nie je pevne stanovený, obvykle sa používajú výrazy: rada bezpečnosti, výbor bezpečnosti (Security Board).

Manažerstvo bezpečnosti je prvkom zodpovednosti vrcholového manažmentu organizácie, ktorá prijala zámer riadiť vlastnú bezpečnosť ako neoddeliteľnú súčasť celkovej činnosti, na čo stanovila bezpečnostnú politiku. Bezpečnosť je takto deklarovaná ako najvyššia priorita organizácie. Uvedení funkcionári zodpovedajú najmä za vytváranie klímy pre bezpečnosť organizácie.

Vrcholoví manažéri v oblasti bezpečnosti zodpovedajú najmä za:

- prihlásenie sa k uplatňovaniu bezpečnosti, prijatie záväzku na bezpečnosť,
- zaradenie bezpečnosti do Strategického plánu organizácie a rozpracovanie strategických cieľov pre bezpečnosť v taktickom plánovaní do najdôležitejších oblastí činností organizácie.
- pochopenie organizácie a jej súvislostí (bezpečnostného prostredia),
- pochopenie potrieb a očakávania zainteresovaných strán,
- stanovenie rozsahu a vytvorenie Systému manažerstva bezpečnosti organizácie,
- vypracovanie a implementáciu celkovej Bezpečnostnej politiky organizácie ako dokumentu strategického významu s dlhodobou platnosťou, ktorý umožňuje vedeniu riadiť bezpečnostné procesy,
- určenie rolí, zodpovednosti a právomoci za bezpečnosť,
- plánovanie bezpečnosti – určenie postupov na riešenie rizík a príležitostí, cieľov manažerstva bezpečnosti, bezpečnostných cieľov organizácie a stanovenie bezpečnostných noriem a kritérií rizík,
- podporovanie bezpečnosti – poskytnutie potrebných zdrojov, stanovenie konkrétnych kompetencií osôb vykonávajúcich bezpečnostné činnosti, vytváranie povedomia bezpečnosti, udržiavanie vnútornej a vonkajšej komunikácie, určenie rozsahu zdokumentovaných informácií o bezpečnosti,
- riadenie bezpečnostných činností – organizovanie bezpečnosti, personálne zaistenie bezpečnosti, prevádzka SMB, manažerstvo rizík,
- hodnotenie výkonnosti bezpečnosti – monitorovanie, meranie, analýzy a vyhodnotenie, interný audit, preskúmanie manažmentom,
- zlepšovanie bezpečnosti – riešenie nezhôd a nápravné opatrenia, trvalé zlepšovanie.

Manažéri strednej úrovne sú veľmi rôznorodou skupinou. V oblasti bezpečnosti zodpovedajú za:

- vypracovanie Systémových bezpečnostných politík a Havarijných plánov pre jednotlivé zložky bezpečnostného sektoru podniku na obdobie 2-5 rokov, v ktorých sa definuje spôsob realizácie celkovej bezpečnostnej politiky v konkrétnych oblastiach,
- manažérstvo rizík,
- odborné riadenie bezpečnostných pracovníkov na tretej úrovni, školenie a výcvik,
- kontrolnú činnosť v oblasti bezpečnosti,
- vypracovanie a implementáciu ďalšej bezpečnostnej dokumentácie, napr.:
- Plán manažérstva rizika, Plán zaobchádzanie s rizikom, Plán komunikácie v manažérstve rizika,
- bezpečnostné projekty a smernice (ochrana osobných údajov v informačných systémoch, ochrana technických prostriedkov s utajovanými skutočnosťami),
- bezpečnostný plán ochrany objektu,
- smernice pre výkon fyzickej ochrany.

Manažéri prvej úrovne ovplyvňujú svojimi rozhodnutiami transformáciu výrobných činiteľov na úžitkové hodnoty, zadávajú úlohy výkonným pracovníkom a kontrolujú ich plnenie. V oblasti bezpečnosti zodpovedajú za:

- realizáciu Bezpečnostných politík, Havarijných plánov a ďalších bezpečnostných dokumentov v jednotlivých zložkách bezpečnostného sektoru podniku,
- plnenie povinností vyplývajúcich z bezpečnostných smerníc a plánov,
- spätnú väzbu pre 2. stupeň riadenia.

Bezpečnostný manažment ako špecifická aktivita

Bezpečnostný manažment predstavuje aj špecifickú, uvedomelú ľudskú činnosť, smerujúcu na dosiahnutie vopred stanovených bezpečnostných cieľov. Je to špecifická aktivita manažmentu, zameraná na manažérstvo bezpečnosti referenčného objektu, predstavuje druh ľudskej práce, jednu z najdôležitejších ľudských činností, ktorá umožní bezpečné vykonávanie všetkých činností na dosiahnutie stanovených bezpečnostných cieľov.

V súčasnosti predstavuje značne špecializovanú činnosť manažérstva bezpečnosti, bez ktorej sa neobíde žiadny väčší organizačný celok. Najvšeobecnejšie ju možno charakterizovať ako súhrn všetkých činností, ktoré je treba urobiť, aby sa dosiahla, zaistila a upevňovala bezpečnosť osôb, majetku a životného prostredia organizácie.

Bezpečnostný manažment vychádza z medzinárodných a národných bezpečnostných právnych noriem a jeho aktivity sú zamerané najmä na modifikáciu vonkajších a vnútorných bezpečnostných rizík na prijateľnú úroveň zvyšovanie schopností objektu, subjektu na vytváranie aktivít na vlastnú ochranu a budovanie povedomia bezpečnosti a bezpečnostnej kultúry, aby sa dosiahla, zaistila a upevňovala bezpečnosť osôb, majetku a životného prostredia organizácie.

Cieľom bezpečnostného manažmentu je prostredníctvom manažérstva bezpečnosti v referenčných objektoch zabrániť zraneniam ľudí alebo stratám na životoch, škodám a stratám majetku a narušeniu životného prostredia.

Proces manažérstva bezpečnosti organizácie uskutočňujú manažéri v súčinnosti s bezpečnostnými manažermi a bezpečnostnými pracovníkmi v štruktúre Systému manažérstva bezpečnosti. Manažéri a bezpečnostní manažéri organizácie získavajú a vyhodnocujú bezpečnostné informácie so zameraním na vonkajšie a vnútorné bezpečnostné riziká, rozhodujú sa a vykonávajú manažérske funkcie.

Medzi špecifické aktivity bezpečnostného manažmentu patrí najmä riešenie nasledovných druhov bezpečnosti:

- fyzická bezpečnosť osôb,
- fyzická bezpečnosť objektov a chránených priestorov s utajovanými skutočnosťami,
- fyzická bezpečnosť objektov s inými aktivitami,
- bezpečnosť práce a ochranu zdravia,
- bezpečnosť prevádzkových činností – technicko-prevádzkovú bezpečnosť, bezpečnosť technických zariadení, bezpečnosť kontinuity činností (BCM), predchádzanie závažným priemyselným haváriám,
- protipožiarna bezpečnosť,
- počítačová bezpečnosť a informačná bezpečnosť – bezpečnosť informačných systémov, bezpečnosť dôležitých informácií, ochrana utajovaných skutočností, ochrana osobných údajov,
- bezpečnosť pred podvodmi a zneužitím,
- bezpečnosť vnútorného poriadku a riešenie incidentov,
- bezpečnosť vnútorného i vonkajšieho životného prostredia,
- a ďalšie oblasti bezpečnosti.

Bezpečnostný manažment ako teória (vedná disciplína)

Bezpečnostný manažment je otvorená sústava poznatkov o špecifických manažérskych činnostiach manažérov a bezpečnostných manažérov, zameraných na dosiahnutie stanovených bezpečnostných cieľov.

Predstavuje súhrnný, logicky usporiadaný súbor poznatkov o zásadách, metódach a postupoch riadenia v oblasti bezpečnosti osôb, majetku a životného prostredia v referenčných objektoch, ktoré sú vypracované na základe empirie a abstrakcie a ktorým sa možno učiť a aj ich vyučovať. Tieto poznatky by mal každý manažér poznať ako východisko pre svoju prácu, v konkrétnych situáciách ho vedieť vhodne aplikovať, kombinovať a prípadne aj tvorivým spôsobom rozvíjať.

Bezpečnostný manažment pritom neposkytuje vyčerpávajúce, jasné a univerzálne návody ako riadiť bezpečnosť v akejkolvek organizácii, pretože je spojený s realitou a tá sa do istej miery neustále mení. Počas manažérstva bezpečnosti musia byť rešpektované faktory teritoriálne, časové a ďalšie.

Bezpečnostný manažment má svoj vlastný predmet skúmania ako aj vlastné zdroje poznávania. Predmetom skúmania je bezpečnosť referenčných objektov, s cieľom dosiahnuť bezpečnosť osôb, majetku a životného prostredia na základe identifikácie a vyhodnotenia vonkajších a vnútorných bezpečnostných rizík.

Bezpečnostný manažment je študijným programom študijného odboru Ochrana osôb a majetku a ako multidisciplinárna teória sa opiera o poznatky viacerých študijných odborov v oblastiach:

- manažmentu – Manažment, Ekonomika a manažment podniku, Podnikový manažment, Finančný manažment, Účtovníctvo, Poisťovníctvo,
- bezpečnosti – Manažérstvo rizika, Environmentálny manažment, BOZP, Požiarna ochrana, Krízový manažment, Záchrané služby, Doprava v krízových situáciách, Právne problémy bezpečnosti, Kriminalistika, Kriminológia, Prevencia kriminality,
- technických vied – Informačný manažment, Elektrotechnika, Automatizácia a riadiace systémy, Informačné a komunikačné technológie, Projektový manažment, Životné prostredie,
- prírodných vied – Matematika, Pravdepodobnosť a matematická štatistika, Počítačové a informatické vedy, Fyzika, Chémia, Biológia,

- spoločenských vied – Psychologické vedy, Sociológia, Právne vedy, Verejná správa, Teória organizácie a riadenia, Personálny manažment (Manažment ľudských zdrojov),
- a ďalších vied.

Bezpečnostný manažment je praxeologická disciplína, čo sa prejavuje v jej orientácii na konečný výsledok – *bezpečnosť referenčného objektu*. Z toho vyplývajú aj hlavné ciele teórie bezpečnostného manažmentu:

- zdokonaľiť prax manažerstva bezpečnosti, čo nie je možné bez zvládnutia elementárnych poznatkov z manažmentu a bezpečnostného manažmentu,
- pomáhať pri výchove bezpečnostných manažérov a adeptov na tieto funkcie (študentov), ktorí sa majú učiť a porozumieť princípom, metódam a postupom manažerstva bezpečnosti, ako aj tomu, ako tieto poznatky aplikovať v praxi,
- ukázať oblasti a problémy bezpečnostného manažmentu, ktoré vyžadujú osobitný výskum a ďalšie rozpracovanie.

Poslaním bezpečnostného manažmentu je vytvoriť metodológiu manažerstva bezpečnosti, ktorej uplatnenie umožní zvyšovať efektívnosť fungovania organizácií. Manažerstvo bezpečnosti má za úlohu vytvoriť systém manažerstva bezpečnosti, ktorý zodpovedá možnostiam, potrebám, prostrediu a požiadavkám maximálnej úrovne ochrany. V praxi je tento systém spravidla tvorený účelným usporiadaním a používaním disponibilných ľudských zdrojov, technických prostriedkov, organizačných a režimových opatrení.

V teórii bezpečnostného manažmentu dochádza k internacionalizácii. Hlavným dôvodom je, že problémy bezpečnosti, ktoré skúma, sa vyskytujú vo všetkých organizáciách, bez ohľadu na štátnu príslušnosť. Z toho dôvodu sa odborníci na túto relatívne mladú disciplínu v jednotlivých štátoch spájajú, vzájomne si vymieňajú skúsenosti a spoločne hľadajú odpovede na otázky, ktoré sa pred nimi vynárajú.

Bezpečnostný manažment ako umenie

Manažment sa začal považovať skôr za umenie ako vedu pod vplyvom úspechov japonského manažmentu koncom 60. a začiatkom 70. rokov minulého storočia. Medzi najvýznamnejších predstaviteľov tohto prístupu patrí P. F. Drucker, ktorý umenie riadiť považuje za jeden z rozhodujúcich kľúčov k úspechu manažérov – podnikateľov novej doby. Úspešný manažér je ten, koho podnik prosperuje – úspešný bezpečnostný manažér je ten, kto dosiahne požadovanú úroveň bezpečnosti s najnižšími nákladmi (Drucker, 2000).

Manažment ako umenie znamená „vedieť ako“:

- hľadať a umiestniť *správnych ľudí na správne miesta*,
- komunikovať *s nimi*, reálne ich motivovať a stimulovať *individuálne i ako členov tímu*,
- kreovať *tím*,
- *predvídať vývoj*, rozumne *riskovať atď.*

Prvkami umenia v bezpečnostnom manažmente sú:

- individuálne schopnosti bezpečnostných manažérov ako sú organizačné schopnosti, umenie jednat' s ľuďmi, vystupovanie, schopnosť kvalifikovaného rozhodovania a pod.,
- intuícia, kreativita, schopnosť predvídať a v pravú chvíľu riskovať pri uplatňovaní manažérskych nástrojov, techník a princípov,
- schopnosť vyhľadávať vhodné príležitosti na zlepšovanie systému manažerstva bezpečnosti a ovplyvňovanie bezpečnosti organizácie,

- schopnosť vytvoriť schopný tím bezpečnostných pracovníkov v systéme manažérstva bezpečnosti organizácie,
- schopnosť vytvárať vízie pre bezpečnosť organizácie, nájsť príležitosti tam, kde ostatní vidia iba chaos, rozpory a konflikty.

ZÁVER

Uvedené skutočnosti dokazujú, že bezpečnostný manažment má veľmi široký rozsah a jeho zavedenie je najmä pre väčšie organizácie nutnosťou. V menších organizáciách sa obvykle venuje bezpečnosti menej bezpečnostných pracovníkov, pre ktorých sa obvykle vytvára bezpečnostný program.

Bezpečnostný program má umožniť dosiahnutie prijateľnej úrovne bezpečnosti – predstavuje integrovaný súbor pravidiel a aktivít, zameraných na dosahovanie bezpečnosti v dôležitých činnostiach. Zahŕňa najmä bezpečnostné opatrenia, ktoré vyplývajú z európskych a slovenských bezpečnostných právnych noriem. Okrem toho môže obsahovať aj opatrenia pre špecifické bezpečnostné oblasti, napr. *hlásenie incidentov, bezpečnostné vyšetrovanie, bezpečnostné audity, podpora bezpečnosti a pod.*

Vo väčších a zložitejších organizáciách je na realizáciu bezpečnostných činností potrebné venovať väčšiu pozornosť, vyšší počet bezpečnostných pracovníkov a vyššie náklady. Organizácie sa musia zamerať nielen na opatrenia, vyplývajúce z právnych štandardov, ale musia vytvoriť podmienky pre bezpečnosť vo všetkých oblastiach činnosti. Na plnenie týchto úloh sa vyžaduje ucelený Systém manažérstva bezpečnosti – SMB, ktorý predstavuje systematický prístup k riadeniu bezpečnosti a zahŕňa potrebné organizačné štruktúry, zodpovednosti, zásady a postupy.

V článku je uvedená iba základná časť problematiky o bezpečnostnom manažmente. Celková problematika bezpečnostného manažmentu je podrobne rozpracovaná v elektronickej učebnici „Bezpečnostný manažment. Manažérstvo bezpečnosti“, spracovanej na Fakulte bezpečnostného inžinierstva ŽU v Žiline, ktorá má byť vydaná do konca roka.

GRANTOVÁ PODPORA

Príspevok bol spracovaný v rámci projektu VEGA 1/0787/14 a VEGA 1/0175/14.

LITERATÚRA

1. BELAN, L. [2015]: Bezpečnostný manažment. Bezpečnosť a manažérstvo rizika. Žilina: EDIS- vydavateľstvo ŽU v Žiline. ISBN 978-80-554-1138-5.
2. BELAN, L. a kol. [2011]: Manažment. Liptovský Mikuláš. Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika. ISBN: 978-80-8040-434-5.
3. BELAN, L. – BELAN, L. [2013]: Bezpečnostný manažment – špecifický druh manažmentu. In: Krízový manažment, časopis FŠI ŽU Žilina, č.2/2013. ISSN 1336-0019.
4. BELAN, L. – MARIŠ, L. [2013]: Bezpečnostný manažment, In: Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí, 18. Medzinárodná vedecká konferencia. 5. – 6.jún 2013. Žilina: 2013. ISBN 97 – 80 – 554 – 0699 – 2, s. 51-56.
5. DRUCKER, P. F. [2000]: Výzvy managementu pro 21. stoloetí. Praha: Management Press, 2000. ISBN 80-7261-021-X.